

DIVADELNÍ TŘEBÍČ 4

KVĚTEN
2007

ZPRAVODAJ CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKY
AMATÉRSKÉHO ČINOHERNÍHO A HUDEBNÍHO DIVADLA

ZAŽIL JSEM NA JEVIŠTI ŽIVÝ PRASE

Rozhovor s jevištním technikem Markem Samuelem; a několik dobře míněných rad souborům

Vypadá to jinak, když pracujete s profíky a když děláte s amatéry?

Určitě se to liší, případ od případu, ale to se takhle nedá říci. Někdy se pracuje dobře s profesionály, někdy zase lépe s amatéry.

Co vám nejvíce ztěžuje práci u amatérských souborů?

Nedovedou si plno věcí dopředu představit. Nevím, jestli jim chybí zkušenosti, nebo jestli je to o schopnosti zorientovat se v daném prostředí. Kolikrát skáče od jedné věci ke druhé. Profesionál má tu práci seřazenou tak, že zabere minimum času. S amatéry je to kolikrát složitější - oni pořád dotvářejí... scénu, světla nebo cokoli jiného... u nich je to takové pořád rozpracované... U profesionálů je to dané, ti už to jen prodávají.

Máte raději představení, kde toho nemusíte moc chystat, nebo naopak, kde je toho hodně a je to zajímavé?

Takhle to neberu. Když přijede soubor, který ví, jak to má vypadat, my se do toho vnoříme a můžeme hned pracovat, má to nějaký rytmus a spěje to k pěknému výsledku, tak je to i pro nás fajn. Ani nevímáme, kolik jsme tomu věnovali času a jak to bylo náročné. Když se chodí dvě hodiny z jedné strany jeviště na druhou a přemýšlí, jak by se to dalo udělat, a pak se po dvou hodinách předělá to, co se udělalo na začátku... tak to je strašně ubíjející a nanic.

Vymyslel si nějaký amatérský soubor něco, co jste nemohli nebo nechtěli...?

Nechtěli - to ani nepřipadá v úvahu, snažíme se vždycky udělat maximum. V tom časovém úseku přípravy řešíme

všechno. Nenapadá mě, že by někdo přijel s takovým nápadem, který bychom nezvládli.

Díváte se ještě na představení?

Čím dál méně. Na prvních přehlídkách jsem seděl v hledišti prakticky pořád, to jsem viděl skoro všechno. Teď jsem rád, když vidím jedno dvě z celé přehlídky. Po těch letech si už člověk vybírá. Tenkrát jsem si říkal: Já - divadlo, sednul jsem si a koukal...

Je soubor nebo představení, které jste si zapamatoval?

To asi těžko, ono je těžké si je zapamatovat.

Přehlídka skončí, přijede další divadlo a musím se věnovat úplně něčemu jinému... těžko se to vnímá jako zážitek, protože je to hlavně naše práce, do posledních minut před začátkem na tom pracujeme, kolikrát se stává, že pět minut před prvním zvoněním slézáme od světla. Už se tu pohybují lidé, ještě něco doděláváme, pak zase ještě někoho něco napadne... Začátek představení pro diváky je pro nás oddechnutí, že nám právě skončila až čtyřhodinová práce. Sednout si a ještě se na to představení dívat? To se raději jdeme najíst, protože v tu chvíli máme my pauzu. Zkušenost s přehlídkou máte už desetiletou. Kdybyste měl srovnat amatéry tehdy a nyní?

Těžko v tom hledat nějaký rozdíl. Určitě je znát, když je tady nějaký soubor poněkoliakáté. Hlavně jsou to pořád lidé nadšení pro divadlo. Kolikrát na nás vyvalí své představy, a my je musíme nejdřív trochu zklidnit. Pošleme je do bufetu, po půl hodině si je vyzvedneme a zavedeme zpátky na pódium. Probereme to znovu, a pak najdeme nějaké řešení. Vzpomínám si, že se na pódium v Národním domě dělala pláž. Navozilo se tam asi 15 kotoučů písku, a pak se to po představení zase vozilo ven. Já jsem zažil na jevišti živý prase, psi se pohybují běžně na jevišti i v hledišti. Uklízeli jsme mnoho pytlů padaného listí, stromy, větve - to je běžná věc. Třeba půl hodiny před představením jsem tady v parku řezal větev - soubor ji někde cestou ztratil a v představení hrála druhou hlavní roli, tak jsem mazal ven do parku.

- luna, wlk, dav -

Je to smutný happy end...

Rozhovor s Jiřím Bendou, autorem a režisérem hry Příští zastávka Nanga Parbat

Příběh Lukáše je vaším příběhem?

Ne, je to vymyšlený příběh z několika různých jiných. Ani bych nedokázal říct, čím vším jsem se inspiroval.

Jak to bylo s textem – napsal jste jej sám, nebo vznikl za spolupráce celého souboru?

Já jsem přišel s první verzí, to byla kostra současné podoby scénáře. Potom jsme o tom několik měsíců diskutovali a já jsem to podle připomínek upravoval. Bojoval jsem za to své, někde jsem ustoupil, někde ne. Nakonec to je společný kompromis. Začal jsem jej psát v září, v lednu jsem přišel s prvním návrhem, v dubnu jsme začali zkoušet a v listopadu byla premiéra.

Myslíte si, že herci vnášeli do rolí i své osobní prožitky s rodiči, partnery... Promítalo se to nějak do jejich hraní?

No, to je dobrá otázka. Když vznikl text a my se rozhodovali o tom, co vlastně budeme hrát, měli jsme k dispozici určitý počet lidí. Takže se dá říci, že hra byla napsaná těm lidem na tělo. Možná vznikla právě proto, že jsme chtěli vytvořit pro herce úlohy, které by jim seděly. Nikdo neměl úplně čistou představu o tom, kterou by chtěl hrát. I proto tam byly zdvojené role, aby si mohli vyzkoušet víc poloh.

Autorský text jste zvolili proto, že jste nenašli žádný jiný, který by vám vyhovoval?

Spíš z lenosti. Nějakou dobu jsme hledali a četli scénáře, ta cesta nás nebavila. Četl

jsem scénáře, které se mi nelíbily, a litoval jsem času, který jsem tím strávil. Nikam to nevedlo. Tak jsem si řekl, že si to zkusíme napsat sami.

Hra je plná mnoha různých motivů, linek – které byly pro vás osobně ty nejsilnější nebo nejdůležitější?

Nejdůležitější je linka Lukáše, jeho naivity, poznání života, pozbytí iluzí, které měl. To, že najde nový směr, rozloučí se se starým obdobím a vykročí do období nového ve víře, že bude šťastnější.

To mě právě trochu zarazilo v samém závěru představení – vy jej považujete za happy end?

Je to takový smutný happy end... Šťastné na tom je to, že on se nějakým způsobem vypořádá s minulostí. Smutné je to, že je pouze morálním vítězem. Protože postavy, které ho obklopovaly a znepřijemňovaly mu život, tak ty se nezměnily. V tu chvíli si ale už dokáže postavit na jednu stranu to špatné a na druhou stranu si vybrat to dobré. On si v sobě oddělil dobro od zla.

Bude další hra Divné Bary opět autorská, nebo tato zkušenost stačila?

V tuhle chvíli nevíme. Nemáme žádný konkrétní scénář ani tip. Popravdě, my jsme nikdy, kromě jedné inscenace, s autorským textem nepracovali. Chtěli jsme si to zkusit, byla v tom i už zmiňovaná lenost čist knížky a scénáře. Také v tom byl nějaký postoj, názor chtít se vyjádřit. Určitě ale budou hrát stejní herci, hra by měla být podobného ražení. Snažíme se vždycky najít takové role pro herce, aby byli spokojení. Když hrajete divadlo jako amatér, je důležité, aby měl každý herec takovou roli, která by byla pro něj zároveň výzvou a zároveň s ní měl něco společného. V této hře si lidé své role vybrali.

Budete se pokoušet hledat v současném dramatu nebo se pokusíte zpracovat aktuálně klasickou hru – vzhledem k tomu, že aktuální téma je vám asi blízké?

Je to jedna z variant. Určitě se budeme chtít zabývat současností.

Proč Nanga Parbat?

O tom jsem ještě s nikým nemluvil. Když jsem byl ve hře u toho místa, kde se o hoře mluví, vůbec jsem nevěděl, že to bude zrovna ona. Ten den mi psaní moc nešlo. Na stole ležely noviny, ve kterých byl článek o Reinholdu Messnerovi. Obviňovali ho ze smrti jeho bratra, který zemřel právě na Nanga Parbatu. Až po letech se ukázalo, že za ni nemohl. Ten článek mě zaujal – a to byla inspirace.

- luna -

DS Divná Bára Praha
Jiří Benda: Příští zastávka
Nanga Parbat
režie: Jiří Benda

CHATROOM

aneb co se o představení říká v cyberprostoru mezi foyer a šatnou

Divadelní představení, které jsme zhlédli, bylo velice zajímavé. Mísily se v něm všechny možné lidské osudy, nešvary a pocity. A možná právě pro svou lidskost mělo toto představení osobní kouzlo. Herci z tohoto souboru mají velkou šanci na uplatnění. Jen víc takových akcí jako je Divadelní Třebíč!!

Lenka Vaníčková, 1.D, Obchodní akademie

Mnoho (s)prosté všednosti. Stačí to na osmitisícovku DIVADLO? Asi ne.

Dušan Zakopal

První půlka byla dost zešířena, ztrácela se hlavní linka. Druhá část byla čitelnější.

Jiří Pošepný

Autorské divadlo, které zdůraznilo z každodenních příběhů - příběh až bakalářský.

Radvan Pácl

Bém je na vrcholu!

Zatímco v Třebíči se leze na Nanga Parbat, pražský primátor Pavel Bém v pátek časně ráno dosáhl vrcholu nejvyšší hory světa Mount Everest. Výstup dokončil v 06:42 středoevropského letního času.

Zda primátor po dosažení vrcholu někoho počůral, agenturní zprávy neuvádějí. „Zněl velmi vyčerpaně,“ řekla médiím Bémova manželka Radmila. „Ani jsem si nepovšimla, že by v jeho hlase zněla nějaká větší euforie.“

Béma teď podle všeho čeká strmá cesta dolů.

- dav -

Morálka poněkud pochybná?

Divadelní soubor Divná Bára z Prahy se představil s autorskou inscenací Jiřího Bendy Příští zastávka Nanga Parbat. Předloha v lecčems připomíná schémata ze 70. - 80. let, kdy dobrého jedince vykořisťují zlí kapitalisté. Jsou tu i odkazy na dřívější dobu v podobě tesilek či amerik, jejichž kouření bývalo znakem jisté úrovně, ale to už dnes není aktuální. Jsou tu ale i pokusy o obraz současné společnosti. Leč všechno je vedeno v prvním plánu, něco je více, něco méně pravděpodobné. Ale existence herců na jevišti přesvědčuje, že textu evidentně

věří a že mu věrně slouží. Leč vzhledem k tomu, že postrádáme jakékoliv motivace v jednání postav, můžeme se jen dohadovat, co nám chtěli aktéři sdělit.

Zřejmě by mělo jít o to, zjednodušeně řečeno, jak v jádru dobrý Lukáš naletí špinavcům a jak se z toho vyhrabe a nakonec zvítězí. Ale je opravdu dobrý? Těžko mu můžeme fandit, když nevíme, jak došlo k tomu, že je nezaměstnaný a jestli se nefláká úmyslně, těžko můžeme věřit tomu, že kvůli koupi mobilu pro Romanu nalítne a podepíše

nevýhodnou smlouvu o půjčce peněz. Proč, když ho k tomu nic nenutí? Romana na něj netlačí a nepodmiňuje trvání vztahu či sex tím, že jí musí koupit mobil. A v kladení otázek týkajících se motivací jednání postav či významu jednotlivých obrazů bychom mohli pokračovat. Z tohoto hlediska je pak problematický i závěr inscenace, kdy Lukáš všechny záporné postavy počurá. Nebo přechurá? Nestane pak najednou na stejné lodi s nimi? Nestává se tak stejným grázlíkem jako oni? A není pak morálka inscenace poněkud pochybná? - ex -

CO JSEM TO VLASTNĚ VIDĚL

pravidelný sloupek velmi nezávislého recenzenta Jana Císaře

Divadlo má nejrůznější podoby; některé z nich jsou dokonce hodně, hodně vzdáleny od požadavků, jež obvykle na divadlo klademe vyžadující, aby bylo estetickým, uměleckým zážitkem. Jednu z těch podob předvedla inscenace Příští zastávka Nanga Parbat, k níž text napsal Jiří Benda a zahrál soubor Divná Bára z Prahy. Je to divadelní jev sociologický. To znamená divadlo, které je podmíněno sociálními a společenskými fakty a souvislostmi, přímo a bezprostředně je v jejich reálné rovině odráží a nijak nechce – nebo také nedovede – scénicky je nějak povýšit, transformovat; pokusit se je prostoupit alespoň trochu estetickou funkcí, jež je v umění hlavní a skrze ni se v něm vyjevují funkce jiné, další. „Nanga Parbat“ začne Lukášovým pokusem o sebevraždu, pak se přesune do nemocnice, kde Lukáš leží, a posléze skočí v čase dozadu a jsme svědky seznámení Lukáše s Romanou. Což slibuje rozvíjet příběh Lukáše. Jenže postupně se do popředí vysouvají různé figury a figurky, jejichž chování a řeč jsou faktografickým záznamem těchto dnů. V první polovině se tak dostane místa zejména Lapiduchovi pana Jakuba Císaře, vyžírkovi a lenochovi, jenž touží mít hodně peněz a minimum práce a k tomu je to ještě komentátor současného dění na úrovni

hospodských pivních řečí. V této poloze se k němu přidávají nemilosrdní lichváři Bejvalá a Igor, prodáváč mobilů Frajer, drsný chlapec, jemuž jde o „bomba peníze“ a na konec i Romana, která pochopí, že s tímhle obchodnickým šejdířem bude mít přepychový život. A někde mezi těmito lidmi se motá Lukáš, naráží na ně a prohrává – až se dostaneme znovu k místu, kdy po všech prohrách se rozhodne spáchat sebevraždu, kterou jsme viděli na samém počátku představení. Neboli: nějak se odehrává jeho příběh. Jenže ten není vůbec důležitý; podstatnější jsou právě odpozorované a zaznamenané postavy a postavičky nejrůznějších dravečků i dravců, které jsou jednou ze sociálních tváří této společnosti a poznamenávají Lukášův život. Že o ně jde v zásadě stejně, ne-li v něčem více jako o Lukáše, to ukazuje závěr, kdy se všichni ti lumpové vynoří na jevišti a Lukáš vystoupí na svůj domácí Nanga Parat – a pomoci je.

Kdysi dávno, za první republiky, přišlo ke Karlu Čapkovi několik spisovatelů s peticí, která protestovala proti střílení do dělníků, a požádali jej o podpis. Čapek jim odpověděl, že proti větru se chcát nedá – a nepodepsal. Chápu ten závěrečný Lukášův čin ve stejném řádu jako jednání Čapkovo –

v řádu sociologickém: taková je doba a nějak se s ní musíme vyrovnat. Není to pro mne v této inscenaci nějaká metafora, symbol. Je to vztah k nějakému společenskému klimatu, společenskému chování a jednání, s nímž buď souhlasím nebo nesouhlasím. Lukáš – myslím si – nesouhlasí. Při vši neobvyklosti jeho počínání je to pro mne také jistý záznam skutečnosti, na němž celá tato inscenace jako sociologický fenomén stojí. A nic více nesdělují. Abych však tuto charakteristiku dokončil, musím dodat ještě dvě věci. Pokládám v každém případě za pozitivní, když se amatérského divadlo touto sociologickou rovinou zobrazující sociální fakta zabývá. Samozřejmě, bylo by žádoucí, kdyby se tento záměr od té sociologie odrazil do hájemství divadelní kvality, ale i tak je to po mém soudu jedna funkce, která amatérskému divadlu náleží. A za druhé: reakce mladého publika svědčila o tom, že jim je tato rovina skutečnosti dobře známá a že na ni živě reagují. Takže kdyby se od čiré faktografické sociologie přešlo k divadlu, potom by se asi účinnost inscenace násobila. Doufejme, že se Divná Bára jednou tento její Nanga Parat podaří zdolat.

Jan Císař

Všichni jsme součástí příběhů

Rozhovor s Jaroslavem Kodešem, režisérem představení Equus

Jak se hrálo?

Dnešní představení nepatřilo úplně k tomu nejlepšímu, co jsem už viděl, ale myslím, že jsme to zahráli nadprůměrně.

Proměňuje se představení s tím, jak jej reprízujete?

Představení je už hodně zafixované. Někdy jsou některé scény víc emotivnější, vzrušivější, někdy proběhnou víc dovnitř, ale v zásadě to drží tuhle fazónu. Tohle byla, myslím, jedenáctá nebo dvanáctá repríza. Premiéru to mělo v listopadu.

Proč Equus?

To je moc těžká otázka na velmi dlouhé povídání. Hru jsem objevil už před čtvrt stoletím, před pětadvaceti lety. Vždycky jsem tak do ní koukal a říkal jsem si: hm, jednak na to nemám figury, které by to měly hrát, protože jsem přesvědčen, že to musí být hodně autentické. A taky jsem se bál, že tomu třeba nerozumím. Tak jsem to zas odložil. Odkládal jsem to a odkládal... až se to teď poštětilo.

Co vás na hře nejvíc zajímá?

Zajímá mne na tom osud psychiatra Dysarta. Zdánlivě menší postavy. Myslím si, že hra je o něm. A o věcech, které stále postihují naše generace.

Nestřetávali jste se v názoru na režii kolegou Valešem?

Ne, vůbec. Láďa byl vysloveně skvostnej, byl naprosto pokorný herec, který respektoval režiséra a snažil se splnit, co jsem po něm požadoval. Ale byla to spíše taková spolupráce, já nikdy nerezíruru tím způsobem, že bych někomu něco vnucoval a trval za každou cenu na svém pohledu. A Klapáci jsou herecky velmi zkušený soubor, takže dokáží i režisérovi nabízet mnoho věcí. Není to tak, jako v řadě amatérských souborů, že jste motorem, který to táhne a táhne a vymýšlí vše do poslední mizanscény. Řadu věcí nabídli oni.

Některé tváře jsem na jevišti s Rádobydivadlem ještě neviděl...

Začátečnické figury jsou tam dvě: sestřička a poprvé na jevišti byl i hoch, který hrál Alana.

Jak jste ho sehnali?

To byla taková zvláštní náhoda. Dlouho jsme tu postavu neměli, ale Láďa říkal, že ho sežene, protože se mu ta hra líbila. A nakonec se mu podařilo toho hochu najít. Na pohřbu. Vítek je tak citlivý, že mu nemusíte vysvětlovat, o čem to je, on to chápe intuitivně. Je to moc chytřej kluk. Je tak bezprostřední, že ty jednotlivé psychické momenty a stavy zvládá. Samozřejmě měl na začátku nějaké zábrany, jako každý začátečník, ale brzy se jich dokázal zbavit. Nesnažil jsem se ho moc obrábět, chtěl jsem, aby zůstal takovým, jakým je. Je tam sám za sebe. Nesnaží se vytvářet nějakou postavu či charakter.

Pral jste se s textem?

Nepral. Po těch pětadvaceti letech už ne. Už jsem nějak autorovi porozuměl. Ono to chce také přečíst si jeho jiné hry. A když si přečtete Amadea, Černou komedii a další Shafferovy vážné věci, třeba ještě hru Angelika a Laskavec, tak zjistíte, že on stále variuje jedno téma: svět lidí, kteří jsou trochu vyšinutí proti světu normálnímu. Hra je skutečně složitá, ale dá se prokoumat. Zaměřil jsem se zejména na to, aby z toho vylezl příběh a téma psychiatra. Chtěl jsem, aby se divák orientoval a neunikly mu jednotlivé motivy.

Upravoval jste hodně?

Musel jsem to seškrtat, například motiv víry tam byl daleko více, hodně jsem krátil některé monology, zkracoval jsem i některé scény... Když jsem to přečetl tehdy poprvé, nevěděl jsem, co bych z toho škrtl. Všechno to do sebe pasuje. Nakonec jsem to ale udělal. Taky jsem chtěl, aby to byla detektivka, musí tam být napětí, aby divák do poslední chvíle čekal, co psychiatr dál vyšetří. Do jisté míry je to dokumentární hra. Z jednoho střihu se jde do druhého. Proto jsem si také říkal, že to není možné hrát nějak iluzivně, aby se zacházelo do portálů. Musí to být jinak. Všichni jsme součástí příběhů a zasahujeme do nich, proto tam ti lidé taky sedí celou dobu vzadu. Zasahují do děje, někdo pasivněji, někdo více.

Přemýšlel jste, jak ztvárnit koně?

Co jsem tak kde četl a viděl, jak to dělali jinde, všude se tam snažili nějak ty koně dostávat. A já se na to vyprdl. Kůň je ve hře jenom jistou metaforou, tmou, do které nevidíte. No, když jsem to zvolil takhle antiiluzivně, tak to ani jinak nemohlo být.

Co chystáte dále?

To je tajemství, které nesmím vyrazit. V oblasti amatérského divadla to ale bude docela překvapení.

- ulk -

Rádobydivadlo Klapý

Peter Shaffer: Equus

režie: Jaroslav Kodeš

CHATROOM

aneb co se o představení říká v cyberprostoru mezi foyer a šatnou

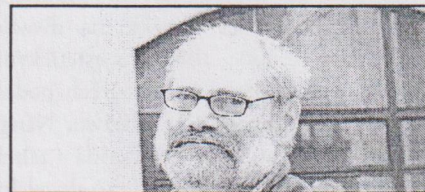
Viděl jsem, slyšel jsem, procítil jsem! Ó ty moci DIVADLA! Děkuji Rádobydivadlu Klapý!

Dušan Zakopal

Byl to pro mě divadelní svátek. Moc děkuji.

Jiří Pošepný

Herci vytvořili svou inscenaci.

Radvan Pácl

PŘEHLÍDKU SPONZORUJÍ:

VINOTOKA

GANYMED

Důsledně naplněná režijní koncepce

Inscenace hry Petera Shaffera *Equus* v nastudování Rádobydivadla Klapý se vyznačuje pevnou dramaturgicko-režijní koncepcí a jejím důsledným naplňováním. Režisér Jaroslav Kodeš v duchu zvolené koncepce hru upravil (vyškrtal zbytečně vysvětlující pasáže), inspiroval se postupy psychodramatu a inscenuje hru jako demonstraci, jako rekonstrukci událostí, které zapříčinily Alanův hrůzný čin. Svědčí o tom i mizanscéna, kdy všichni aktéři sedí na jevišti v pozadí, soustředěně sledují předváděný příběh a podle potřeby

se zapojují. V průběhu postupného odhalování příčin Alanova činu najednou zjišťujeme, že ačkoliv měl být původním objektem psychoterapie Alan, stejně tak ji potřebuje i psychiatr sám, a tato oscilace mezi problémy obou s sebou nese napětí až k samotnému závěru, kdy doktor stojí před rozhodnutím, zda Alana vyléčit a zbavit ho tak jednou pro vždy nejen utrpení, ale i pozitivních vášní, které mu sám závidí, protože je postrádá.

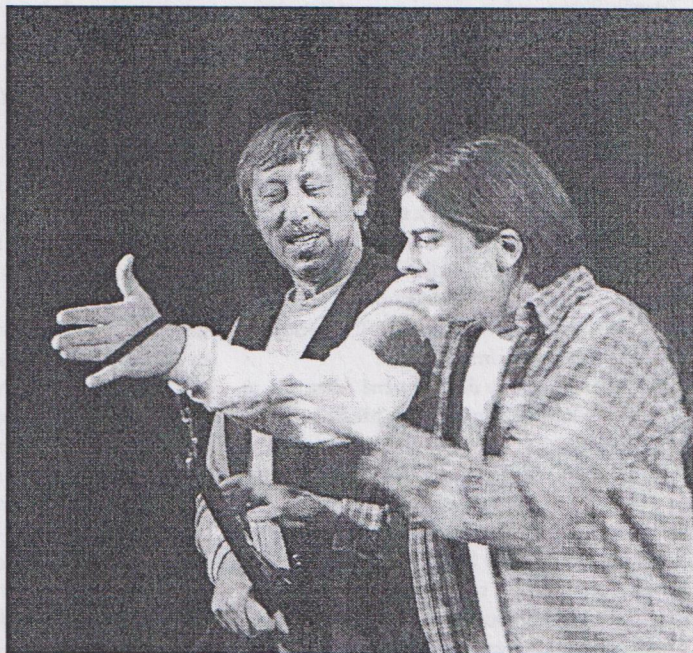
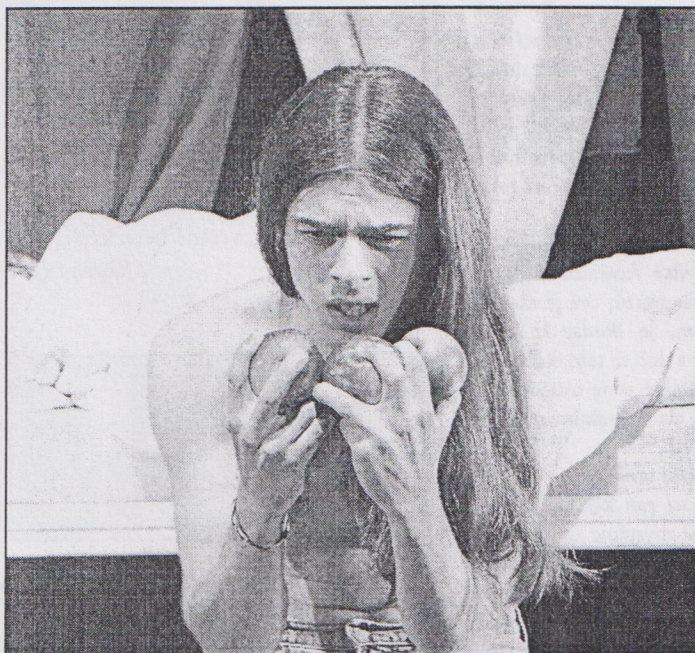
Režie pracuje důsledně s demonstračními prostředky – za všechny

jmenujme průběžné jednání s jablkem jako výrazem vztahu ke koním – od počátečního krmení až po jejich oslepení, které je vyjádřeno rozbitím jablek.

Také v herecké složce je režijní koncepce naplněna. Ladislav Valeš v postavě psychiatra odvádí výborný, plasticky odstíněný výkon, a také všichni ostatní herci odpovídajícím způsobem slouží celku.

Můžeme tedy shrnout, že jsme viděli inscenaci rozhodně nadprůměrnou, která nás potěšila.

- ex -

CO JSEM TO VLASTNĚ VIDĚL

pravidelný sloupek velmi nezávislého recenzenta Jana Císaře

Prostě a jednoduše řečeno hned na začátku: inscenace *Equus* Rádobydivadla Klapý byla jedinečným divadelním zážitkem. Režisér Jaroslav Kodeš spolu se všemi herci dokázali to, co tento Shafferův text nutně a nezbytně potřebuje: přestoupili holé události fabule a našli klíč k průniku do daleko hlubších poloh, z nichž se vynořuje příběh o posedlosti, jenž míří do poloh metafyzických. Je tu posedlost Alanova, pro něhož se kuň stal pánem jeho života, božstvem, jež uctívá. A je tu posedlost psychiatra Martina Dysarta, jenž v jistém okamžiku – snad od okamžiku, kdy po prvé Alanova matka pronese slovo ďábel – cítí, že jeho konání přešlo od pouhé léčby k zásahům do oblastí, které překračují pozemské bytí, lidské činění. Inscenace našla herce, kteří toto pojetí jsou schopni provést a unést je. Vít Šťastný jako Alan i Ladislav Valeš dokážou sdělit závratnou vášeň prožitku, s níž se ponořují do tajemných světů

metafyzických rozměrů sugestivně, aby přitom stále s mírou a kázní balancovali na bázi, v níž ještě zůstávají zcela obyčejnými lidmi. Ostatně: tato inscenace má vůbec štěstí na dobré herce, kteří i na malé ploše svých výstupů dovedou předvést přesně, naléhavě a názorně ten význam a jeho smysl, jenž je zapotřebí ke vzniku situace.

A nad touto hereckou vyrovnaností se klene další rovina, bez níž by se asi ta posedlost metafyzikou, jež je bolestí, strádáním, ale i přímo lákavým sestupem do neznámých světů, s touto silou a intenzitou neozvala. Je to rovina symbolů. Ta inscenace je v principu jednoduchá, na scéně je postel, stůl, pár židlí. Ale neobyčejnost, fantasknost, bizarnost rovin, do nichž se tu vstupuje, přináší už záhadné zvuky, které vytvářejí herci sedící v pozadí hracího prostoru; jako by se v ovzduší chvělo něco záhadného, nevysvětlitelného, jitrivého, zneklidňujícího. A v této krajně citlivé až nervózní atmosféře je pak každé slovo,

pohyb, předmět – ačkoliv jinak přísně reálné a středně – snadno proměnitelné v cokoliv jiného. A tak je připravena půda pro zrod – když je to potřebné a žádoucí – skutečných znaků, které zastupují jinou skutečnost a přitom zůstávají – jak je tomu u symbolů – reálným předmětem; znakovost divadla se tu předvede v celé své osobitosti a síle. Jablka se tak stávají tím nástrojem, jímž Alan zmrzačí koně – a je to nástroj o to hroznější, protože před tím byla jablka jako skutečné ovoce dávana koňům na znamení přátelství mezi zvířetem a člověkem.

Už jsem jednou napsal u příležitosti děčínského představení této hry na této přehlídce, že s Shafferovým textem mám jisté potíže, že pro mne v něčem není věrohodný, že mu nemohu zcela věřit. Nuže: představení v Třebíči mne plně vtáhlo svou interpretací do příběhu posedlosti, neboť tato interpretace byla důsledně, invenčně a přesně provedena všemi komponenty scénického tvaru. Je to vskutku inscenace výjimečná. Jan Císař

Role mužů a žen se vyrovnávají

Rozhovor s dramaturgem inscenace Tě síly díl jsem já Vladimírem Goldou

Divadlo (bez střechy) z Vyškova v Třebíči uvedlo dvě inscenace – ve středu to byla inscenace hry Tankreda Dorsta Patříš mi! a včera večer divadelní montáž Tě síly díl jsem já. Dramaturgem obou inscenací je Vladimír Golda, který se i přesto, že měl za sebou perný den a náročný rozborový seminář, uvolil odpovědět na pár otázek.

Ve Vyškově má divadlo velmi dobré zázemí. Jak jsem přečetla v programu, jste jedním ze souborů Občanského sdružení Thalia. Které další soubory jsou jeho součástí?

Tak je to hlavně divadlo Netrdlo, které založil Zdeněk Řehka, což je vlastně guru vyškovského divadla, který založil tento soubor a byl jeho principálem. Udělali hodně inscenací. Po jeho smrti vznikla skupina, která v práci pokračovala a vydržela až do dnešní doby. Potom je tam soubor Trdla, to je mládežnické divadlo. Mnoho divadelníků vede dětské soubory, jsou tam divadla zaměřená na pohádky, ta ale momentálně nedělají. Soubory vznikají a zanikají. Vedle toho je ještě ve Vyškově divadlo Haná, které má dlouholetou tradici. Je to kamenné divadlo, které dělá operety, muzikály a větší projekty. A my jsme něco mezi tímto.

Váš soubor inscenuje dost závažné texty. Co je pro vás nejdůležitější při výběru předlohy?

Je to hlavně silný příběh, dbáme na to, aby měl hloubku. Je zajímavé, že se jedná více o příběhy žen – začali jsme Romanci pro křídlovku, potom to byla Lolita, a pak máme tento rok Schody pro kočku maďarské autorky Katalin Thurhozy – to je taky o děvčatech a chceme dělat inscenace zaměřené na vztahy žen. Chceme dělat komorní představení pro 50 lidí, na malém sále. Nebráníme se ani experimentům jako Hypnoscop, což je hra od Věry Chase,

kde zapojujeme hudbu, choreografii a je to na pomezí více žánrů.

Vaše včerejší inscenace je uvedena v programu jako divadelní montáž o Faustovi a využívá faustovských motivů zpracovaných několika autory. Můžete říci, který z nich je pro vás určující a jak se jejich texty prolínají?

Základ je tam z Marlowa. Marlowův Faust nás emotivně oslovuje asi nejvíce. Goetha samozřejmě obdivujeme, ale trochu se v něm ztrácíme. Zkusili jsme použít i druhou část, která je ale hodně komplikovaná, zamotává celý děj, takže vycházíme víc z toho Marlowa. Text se předělával snad desetkrát, vzniklo mnoho verzí. Laďa Stýblo jako autor psal ten spojovací text s důrazem na to, aby to bylo na dnešní dobu, aby to byl střet člověka dnešní doby, který je osamocený, který má – nebo chtěl by mít vyšší zájmy a střetává se s lidmi, kteří jsou povrchní a mají jednoduché názory. Je to cesta proti toku tohoto času.

Proč jste zaměnili Mefistofela za Mefistofilis?

Je to záměr. Je to o světě feminizujícím, ve kterém ženy přebírají role mužů, což je možná ke škodě. Mimochodem, je škoda, že ženy nevyužívají své ženskosti a tlačí se tam, kde není jejich silná stránka. Původně jsme uvažovali o tom, že by to byl chlap, ale v dnešním světě se role mužů a žen vyrovnávají.

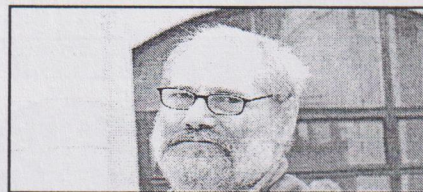
Víte, co budete hrát v příští sezóně?

Chceme obnovit Romanci pro křídlovku, což bude první inscenace, dál chystáme Zmoudnění dona Quijota Viktora Dyka a jednáme s Ladislavem Stýblem o Králi Ubu. Všechno záleží na čase. On je dneska v Rokoku v Praze, takže nemá tolik času. Takže tyhle inscenace chceme dělat ještě do konce roku.

Divadlo Bez střechy Vyškov
Ch. Marlowe, J.W. Goethe,
L. Stýblo: Tě síly díl jsem já
režie: Ladislav Stýblo

CHATROOM

aneb co se o představení říká v cyberprostoru mezi foyer a šatnou

Inscenaci by prospělo hlubší uspořádání všech prostředků, včetně hereckých.

Radvan Pácl

Úctyhodná práce na montáži, obdiv k nasazení inscenátorů, žel výsledek???? Bylo by méně více? Ke prospěchu čeho?

Dušan Zakopal

- ss -

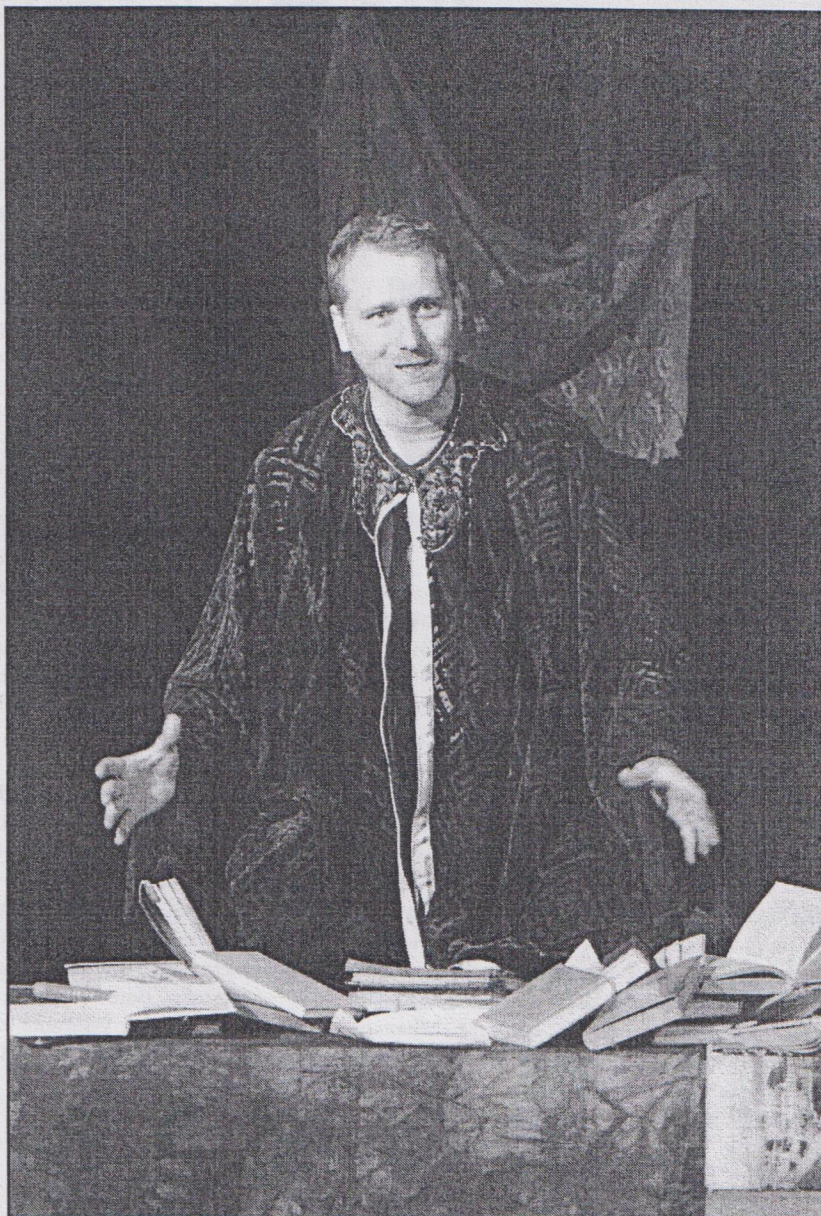
Mnohostí výrazových prostředků zahlcená inscenace

Ambiciózní divadelní projekt o Faustovi Divadla bez střechy z Vyškova nazvaný *Tě síly díl jsem já* čerpá z nejznámějších faustovských látek zpracovaných v různých dobách – především z Marlowa (konec 16. stol.) a Goetha (konec 19. stol.) a režisér Ladislav Stýblo je dále doplňuje nezanedbatelným množstvím svého textu. Lze ale také vystopovat odkazy na původní faustovskou legendu, z níž Marlowe čerpal, stejně jako na produkce kočovných loutkářů. Děj je situován mezi lůzu do jakési hospody (světa). Sem přichází člověk toužící po vědění a lůza (společná s ďáblem?) jej ponouká, aby se jako jeden z nich pokusil změnit svět. Člověk-Faust se nechá zmanipulovat a ve spojení s Mefistofelem se o tuto změnu pokusí. Svět se změní, ale je ještě pustější a prázdnější než dřív. Vracíme se do hospody, kde už nevládně hospodský, ale temné síly, kde už není nikdo, kdo by měl nějaký svůj sen, jako předtím Faust.

Celá inscenace je vlastně disputací o tom, zda vůbec má smysl měnit svět, není zde příběh (s výjimkou Markéty - převzato z Goetha), jenom se mluví a mluví. Tato disputace se odehrává v režii Mefistofela respektive zde Mefistofilis, neboť je to žena. A Faust se v průběhu disputace mezi oběma ženami rozhoduje, až jej lůza přinutí, aby Markétu (lásku) zradil a rozhodl se pro Mefistofilis (moc). Výrazové prostředky v inscenaci použité jsou rozmanité – poetický jazyk i vulgární pasáže, písňové vstupy, voiceband, tanec, loutky, reálné rekvizity, vymyšlená a vypracovaná výprava... Ve změní použitých hereckých výrazových prostředků zaujala nejvíce Petra Šarhanová jako Mefistofilis, která dokázala nejpřesněji vyjádřit postoj k tématu.

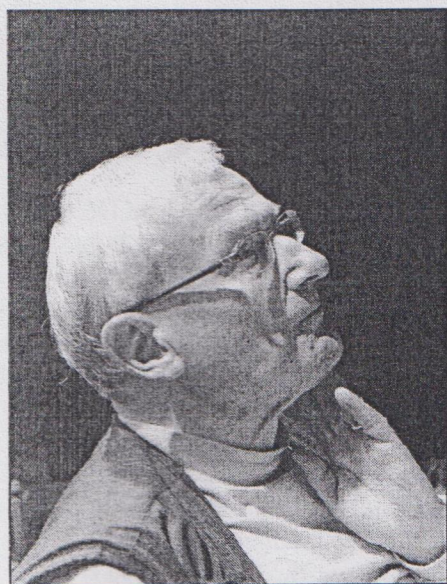
Přebujelá různorodost použitých prostředků však diváka zahlcuje a unavuje a může být příčinou ne zcela jednoznačně čitelného inscenačního záměru.

- ex -

CO JSEM TO VLASTNĚ VIDĚL

pravidelný sloupek velmi nezávislého recenzenta Jana Císaře

Inscenace Divadla bez střechy z Vyškova *Tě síly díl jsem já* – divadelní montáž o Faustovi – měla zřejmě velké ambice a bylo jí zřejmě věnováno i mnoho práce. Jenže musím se upřímně přiznat, že přesto všechno jsem z jeviště při představení v pátek 18. května 2007 smysl tohoto pohledu na Fausta nepochopil. Především jsem měl pocit, že herci jsou v tom velkém prostoru jeviště Divadla Pasáž ztraceni, např. Markéta byla věru jakýmsi stínem, nerozuměl jsem jí jediné slovo, ale i nonverbální projev byl naprosto matný. Ale bohužel přes bohatost a barevnost scénického tvaru – hudba a tanec tu hrají velkou roli, občas jsem měl pocit, že je to hudebně-dramatické divadlo – jsem pořád cítil a tušil jen záměr, nikoliv

jeho naplnění. Tak jsem udělal něco, co dělám k smrti nerad: pokusil jsem se orientovat přes program. Ale i tak, když jsem si něco málo srovnal alespoň do elementárních souvislostí a snad porozuměl některým příčinám, proč se to nebo ono děje na jevišti jistým způsobem, jsem celek scénického usilování nepochopil. Je mně to líto, byl bych býval rád viděl dnešní pojetí jedné ze dvou archetypálních postav – vedle dona Juana – evropského divadla. Ale neviděl jsem je. Škoda. Obávám se, že to nebylo způsobeno jen prostorem, ale i tím, že struktura, která je nositelem smyslu, nebyla uspořádána tak, aby ten celistvý smysl interpretace mohla realizovat a vyjevit.

Jan Císař

Co jsme tu všechno viděli, snědli a zabili

Téměř závěrečná sumarizace DD / DT

Letošní přehlídka DD / DT pomalu končí, nastává čas bilancovat. Stejně jako předchozí ročníky mělo i toto setkání svá specifika. Jako vždy zde došlo ke konfrontaci širokého spektra amatérských inscenací, která vyjevuje některé základní trendy a tendence, a

vypovídá též o tématech, která se stávají centrem pozornosti amatérských divadelníků. Tentokrát se soubory v různé intenzitě vyrovnávaly zejména se smrtí, sexem a jídlem.

V doposud sedmnácti odehraných soutěžních představeních zemřelo dvacet osob a došlo k minimálně čtyřem snahám o zabití, jednomu pokusu o sebevraždu průjmem a k jedné společenské smrti pomočením. Šestnáct z dvaceti zemřelých skonalo přímo na jevišti, čtyři byli zastřeleni, jeden se střelil sám. Zbylí odešli za více či méně dramaticky vybudovaných situací, většinou velmi nepřírozeň. Viděli jsme nedobrovolné i dobrovolné upálení, smrt z přemíry i z nedostatku lásky. V této oblasti stojí za připomenutí představení Lidumor, během něhož byly otráveny téměř všechny postavy, objevily se i inscenace, které otrávil většinu diváků. V inscenaci Tajemný vad v Karpatech

pak zahynula představa amatérských divadelníků o mírnosti profesora Císaře.

Dalším často zastoupeným tématem bylo jídlo. Na jevišti se jedlo téměř neustále. Tentokrát zásadně převažovala strava vegetariánská: jablka, jogurty, hroznové víno či banány. V některých inscenacích byla však racionální výživa silně problematizována. Přesycení buchtami, motiv plesnivých čokoládových (sic!) banánků, smažení vajec na slanině či demonstrativní přetížení housky a její proložení sekanou: to vše nám jasně naznačuje, že amatérské divadlo čeká zásadní příklon ke stravě masité (iracionální). Příchod nového směru pak byl symbolicky vyjádřen požíráním známého herce v hostujícím představení.

Motiv sexu byl přítomný i v předchozích ročnících. Letos jsme však oproti letům minulým mohli kromě nezdařilých pokusů o ztvárnění kopulace sledovat i několik scén, které přinesly do divadelního prostoru netradiční sexuální praktiky: například sex po telefonu (2x), incestní sex (2x), zobrazení erotického vztahu s koněm (2x, a kdyby královna nepřestala být jelenem, tak možná i třikrát) a v neposlední řadě i urinální zakončení výstupu na Nanga Parbat (1x, ale na více postav). O zřetelném odklonu od tradičního sexu může svědčit i nápadně častý výskyt dramaturgicky masturbačních prvků, zejména hovoříme-li o oblasti neinterpretací dramaturgie jako takové.

Přestože jsme tedy na přehlídce nezaznamenali mnoho vysloveně deviantních představení, řada z nich rozhodně více či méně perverzní byla.

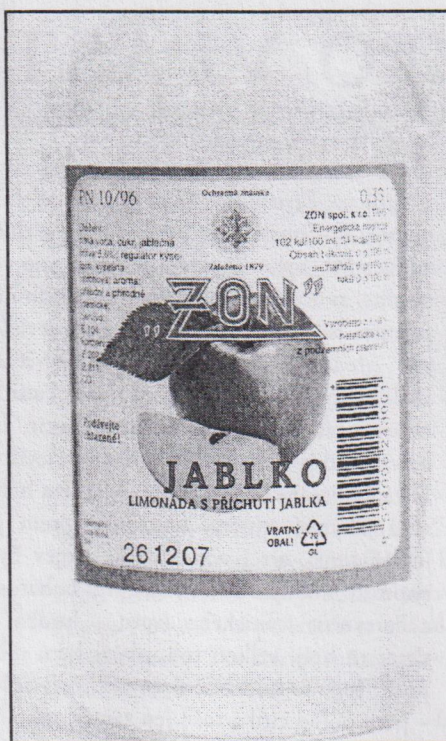
- wlk -

DNES JE ZONTAG!

Třebíčským není třeba zkratku ZON představovat. ZONku si můžete koupit i v divadelním baru, má žlutavou barvu, typicky tvarovanou lahev a jablečnou příchutí. Turisté či jiní návštěvníci Třebíče, odkojení Colami, 7Upy, Sprity a RedBully však bývají existencí ZONky překvapeni až šokováni. ZONka jim připomíná staré žluté limonády a dětství, je překvapivým výronem historie do současnosti. Jako když po letech najdete vybledlou fotku ze základky.

ZON je zkratka pro Zdravotní Osvěžující Nápoj. Podle webu Zon.cz založil v květnu 1879 v Třebíči výrobu těchto limonád pan Ferdinand Kubeš. Už v prvním roce vyrobil celkem 20 000 lahví. Název firmy (a nápoje) ZON byl registrován v roce 1926. Tehdy také byly zavedeny lahve s typickým tvarem, které se používají dodnes. ZONky se vyrábějí z vody z podzemních pramenů, která je pro vhodná pro přípravu kojenecké stravy a nápojů. Tak na zdraví!

- dav -

DNES

Sobota 19.5.2007

10:00 - 12:30 Šumavský ochotnický spolek - ŠOS Prachatice / režie: Jaromír Hruška - Carlo Goldoni: **Poprask na laguně aneb „Živí a zdraví“**

14:30 - 15:30 Seminář (Poprask na laguně aneb „Živí a zdraví“)

15:30 - 17:00 DIVADLO (bez záruky) PRAHA / režie: David Slížek - Christo Bojčev: **Titanic orchestra**

19:00 - 20:00 Seminář (Titanic orchestra)

20:00 - 21:30 Amatérský divadelní spolek RiYo Praha / režie: Aleš Prstek - Jean-Claude Grumberg: **Nejspíš sníš**

22:30 - 23:30 Seminář (Nejspíš sníš)

ZÍTRA

Neděle 20.5.2007

10:00 - 11:30 Divadlo Commedia Poprad - E.Albee: **ZOO**

11:30 - 12:30 slavnostní zakončení Divadelního Děčína / Divadelní Třebíče 2007

12:45 závěrečné setkání účastníků přehlídky

ZA ROK

15. - 18.5. 2008 Divadelní Děčín 2008
21.-25.5. 2008 Divadelní Třebíč 2008

Zpravodaj XVI. celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla Divadelní Děčín / Divadelní Třebíč 2007. Redakce: Stanislava Štěpánková, Lucie Nálevková, Lenka Novotná, Radim Wolák, David Slížek. Fotografie: Ivo Mičkal. Vydává KVIZ - Kulturní, vzdělávací a informační zařízení Třebíč. Náklad 200 výtisků.

Dne 19.4.2007 zasedala komise pro udělování Zlatého odznaku J.K.Tyla, která schválila 14 návrhů předložených signatáři statutu ZO JKT. Seznam nositelů ZO JKT s uvedením navrhující organizace, příslušnost k souboru a formulace ocenění následuje :

**NOSITELÉ
ZLATÉHO ODZNAKU J.K. TYLA
V ROCE 2007**

JANA ALBRECHTOVÁ (*1938)

Volné sdružení východočeských divadelníků
Častolovice

Za zásluhy o rozvoj amatérského divadla, zejména za práci s dětmi a mládeží

JOSEF BARTÁK (*1943)

Svaz českých divadelních ochotníků
DS Karel Čapek Děčín

Za dlouholetou obětavou činnost v ochotnickém divadle

EVA BECHYŇOVÁ (*1928)

Volné sdružení východočeských divadelníků
DS Furiant Příbyslav

**Za celoživotní věrnost ochotnickému divadlu
a dlouholetý osobní přínos jeho budování na Havlíčkovobrodsku**

MUDr MILOŠ BLAHA (*1921)

Skupina amatérských loutkářů SČDO
LS ZDRAVÍČKO Třebíč

**Za dlouhodobou špičkovou a příkladnou činnost
v oboru amatérského loutkářství v ČR**

SLÁVKA HUBAČÍKOVÁ (*1936)

Svaz českých divadelních ochotníků
DS Krakonoš Vysoké nad Jizerou

**Za dlouholetou činnost v oblasti ochotnického divadla ve Vysokém nad Jizerou jako
herečka, režisérka, zpěvačka i vypravěčka a zakladatelka dětského souboru Vrabčáci**

Mgr. ALENA CHALUPOVÁ (*1935)

OREL Česká republika
DS Boleradice

**Za celoživotní práci v ochotnickém souboru v Boleradicích
a reprezentaci ochotnického divadla**

JIŘÍ JIREŠ (*1942)

Občanské sdružení divadelních ochotníků

DS HÝBL při KC Česká Třebová

**Za padesátiletou hereckou i režisérskou činnost a organizační práci
pro amatérské divadlo v České Třebové**

Prof. VLADIMÍR LEŠTINA (*1922)

Skupina amatérských loutkářů SČDO

LD PIMPRLE Praha - Hostivice

Za celoživotní práci v amatérském loutkářství v České republice

JAROMÍRA NOHELOVÁ (*1943)

Skupina amatérských loutkářů SČDO

LD Kašpárkova říše Slovanský dům Olomouc

Za zásluhy o rozvoj českého loutkářství

JARMILA PETROVÁ (*1941)

Občanské sdružení divadelních ochotníků

DS VICENA Ústí nad Orlicí

**Za celoživotní přínos ochotnickému divadlu v Ústí nad Orlicí
a regionu východních Čech**

KAREL PLEINER (*1960)

Česká obec sokolská

DS Tyrš TJ. Sokol Lány

Za zásluhu o rozvoj sokolského divadla

VLADIMÍR ŠAUER (*1943)

Občanské sdružení divadelních ochotníků

Miniaturní divadlo Litomyšl

**Za celoživotní autorskou, hereckou, režisérskou a pedagogickou činnost
především v oblasti dětského a mládežnického divadla**

HANA ŠIKOVÁ (*1957)

Svaz českých divadelních ochotníků

Plzeňská neprofesionální scéna Plzeň

Za dlouholetou iniciativní práci věnovanou rozvoji ochotnického divadla

JIŘÍ VALENTA (*1927)

Volné sdružení východočeských divadelníků

DS Erben Miletín

**Za dlouholetý přínos pro amatérské divadlo, práce na Místopisu českého amatérského
divadla a vytvoření scénáře expozice muzea v Miletíně**